Lieta Nr.A42698508
Lietvedības Nr.A2090-10/13

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā, 2010.gada 11.jūnijā

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnesis O.Priedītis,

piedaloties pieteicēja *U.G.* pārstāvei *M.F.*,
atbildētājas – Latvijas Republikas, pusē pieaicinātās iestādes – Valsts ieņēmumu dienesta, pārstāvei *J.Z.*,

atklātā tiesas sēdē 2010.gada 25.maijā izskatīja administratīvo lietu Nr.A42698508 *U.G.*, personas kods */personas kods/*, pieteikumā par Valsts ieņēmumu dienesta ģenerāldirektora 2008.gada 22.augusta lēmuma Nr.19/23591 atcelšanu (administratīvā pārkāpuma protokols Nr.BE 007591).

Aprakstošā daļa

[1] 2008.gada 25.septembrī Administratīvajā rajona tiesā saņemts *U.G.* (turpmāk arī – pieteicēja) pieteikums un ar Administratīvās rajona tiesas tiesneša 2008.gada 29.septembra lēmumu ierosināta administratīvā lieta Nr.A42698508 par Valsts ieņēmumu dienesta (turpmāk arī - atbildētājs vai VID) ģenerāldirektora 2008.gada 22.augusta lēmuma Nr.19/23591 Nr.19/22197 (turpmāk arī – pārsūdzētais Lēmums) atcelšanu.

[2] No lietas materiāliem izriet, ka 2008.gada 25.aprīlī VID Rīgas reģionālās iestādes Valsts amatpersonu datu administrēšanas pārvaldes amatpersona, pamatojoties uz likuma „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā" 28.panta trešo daļu, uzsāka pārbaudi */Akadēmija/* (turpmāk – */Akadēmija/*). Pārbaudē konstatēts, ka */Akadēmija/* valsts amatpersonu sarakstā nav iekļauti 26 senāta locekļi.

Par augstāk minēto pārkāpumu 2008.gada 26.jūnijā sastādīts administratīvā pārkāpuma protokols Nr.BE 007591 (turpmāk – Protokols), kurā konstatētais pārkāpums kvalificēts pēc Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa (turpmāk – LAPK) 166.^{32}panta.

VID Rīgas reģionālās iestādes Valsts amatpersonu datu administrēšanas pārvaldes priekšniece 2008.gada 17.jūlijā pieņēma lēmumu Nr.F11 BE 007591, ar kuru pieteicējam piemēroja naudas sodu Ls 80 apmērā.

2008.gada 22.augustā VID ģenerāldirektors pieņēma lēmumu Nr.19/23591, ar kuru nolēma atstāt negrozītu VID Rīgas reģionālās iestādes Valsts amatpersonu datu administrēšanas pārvaldes priekšnieces 2008.gada 17.jūlija lēmumu Nr.F11 BE 007591.

[3] Nepiekrītot pārsūdzētajam Lēmumam, pieteicējs iesniedza pieteikumu Administratīvajā rajona tiesā, lūdzot atcelt pārsūdzēto Lēmumu, pieteikumā norādot šādus argumentus:

[3.1] Likuma „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā" 4.panta otrā daļa nosaka valsts amatpersonas jēdzienu šā likuma izpratnē attiecībā uz tām personām, kuras nav tieši uzskaitītas panta pirmajā daļā. Minētā definīcija neietver augstskolas senāta darbības funkcijas, kuras nosaka Augstskolu likuma 15.pants.

Minētajās likuma normās senāta kompetencē nav tiesību izdot administratīvus aktus, veikt uzraudzības, kontroles, izziņas vai sodīšanas funkcijas attiecībā uz personām, kas neatrodas to tiešā vai netiešā pakļautībā, vai tiesības rīkoties ar valsts vai pašvaldības mantu, tai skaitā finanšu līdzekļiem.

/Akadēmija/ Satversmes, kas apstiprināta ar likumu „Par */Akadēmija/* Satversmi", 20.2.punktā ir noteikta senāta kompetence attiecībā uz jautājumiem, kas skar augstskolas vispārējo darbību – lemj par studiju, zinātniskās, sporta, saimnieciskās un finansiālās darbības jautājumiem.

/Akadēmija/ Satversmes 20.2.punktā dotajā uzskaitījumā nav noteikts un to arī senāts nelemj un nevar izlemt, proti, nelemj par konkrētu finanšu līdzekļu sadali vai piešķiršanu. Senāts lemj tikai un vienīgi par finanšu resursu struktūru. Senāts tiek iepazīstināts un uzklausa rektora un akadēmijas direktora atskaiti par valsts budžetā piešķirtajiem līdzekļiem, pašu nopelnītajiem līdzekļiem un to izlietojumu. Senāta lēmumi stājas spēkā tikai un vienīgi pēc tam, kad tos ir apstiprinājis rektors, kurš personīgi atbild par augstskolas finansiālo darbību.

[3.2] Senāta locekļi, tai skaitā septiņi studenti, kuri mainās atkarībā no viņu studiju ilguma un sekmības augstskolā, nav pilnvarotas valsts amatpersonas, kuras sagatavo vai pieņem lēmumus par valsts vai pašvaldības finanšu līdzekļu pārdali. Finanšu līdzekļus augstskolai, stingri definētās pozīcijās apstiprina Saeima budžeta likuma ietvaros, kā arī Izglītības un zinātnes ministrija un Finanšu ministrija.

Kārtību, kādā tiek sagatavoti un pieņemti senāta lēmumi nosaka Satversmes sapulces apstiprinātais „*/Akadēmija/* Senāta nolikums".

Senāta pamatfunkcija ir augstskolas aktuālo jautājumu apspriešana un konceptuāla darbības plāna akceptēšana. Konkrētu lēmumu sagatavošana ir konkrētas amatpersonas prorektora, dekāna pienākums atbilstoši saņemtajam rektora uzdevumam vai pilnvarojumam. Minēto amatpersonu, kuras vienlaikus ir Senāta locekļi, saraksts ir iesniegts VID.

[4] Atbildētājas - Latvijas Republikas, pusē pieaicinātā iestāde - Valsts ieņēmumu dienests, tiesā iesniegtajā rakstveida paskaidrojumā norāda, ka uzskata pieteicēja pieteikumu par nepamatotu un noraidāmu, pamatojoties uz pārsūdzētajā Lēmumā norādītajiem argumentiem.

[5] Pieteicēja pārstāve tiesas sēdē pieteikumu uzturēja, minot pieteikumā norādītos argumentus.

[6] Atbildētāja pārstāve tiesas sēdē pieteicēja pieteikumu neatzina, minot pārsūdzētajā Lēmumā ietvertos argumentus.

Motīvu daļa

[7] Tiesa, izvērtējot lietas materiālus kopumā, noklausoties lietas dalībnieku pārstāvju paskaidrojumus, atzīst, ka pieteikums nav pamatots un ir noraidāms.

[8] Lietā pastāv strīds par to, vai pieteicējs ir izdarījis Protokolā un pārsūdzētajā Lēmumā norādīto administratīvo pārkāpumu. Līdz ar to tiesai ir jānoskaidro, vai pieteicējs pamatoti saukts pie administratīvās atbildības saskaņā ar LAPK 166.^{32}pantu.

LAPK 166.^{32}pants noteic, ka par likumā noteikto valsts amatpersonu sarakstu un to grozījumu neiesniegšanu noteiktā kārtībā, kā arī par nepilnīgu šādu sarakstu iesniegšanu - uzliek naudas sodu valsts un pašvaldību institūciju vadītājiem no piecdesmit līdz simt piecdesmit latiem.

Tātad, lai personu sauktu pie administratīvās atbildības, ir nepieciešams pierādīt, ka viņa nav ievērojusi likumā noteikto valsts amatpersonu sarakstu un to grozījumu iesniegšanas kārtību.

[9] Izskatāmajā lietā nav strīda par lietas faktiskajiem apstākļiem vai pierādījumu novērtēšanu – nav strīda, ka pieteicējs kā */Akadēmija/* rektors (institūcijas vadītājs, kurš atbildīgs par valsts amatpersonu sarakstu iesniegšanu) VID iesniegtajā valsts amatpersonu sarakstā nav norādījis 26 */Akadēmija/* Senāta locekļus. Lietā ir strīds, vai šie 26 */Akadēmija/* Senāta locekļi ir uzskatāmi par valsts amatpersonām un, līdz ar to, vai pieteicēja pienākumos bija iekļaut šīs personas valsts amatpersonu sarakstā.

[10] Likuma „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā" 20.panta piektajā daļā noteikts - valsts vai pašvaldības institūcijas vadītājam vai viņa pilnvarotai personai ir pienākums šajā likumā un Ministru kabineta noteiktajā kārtībā nodrošināt, lai tiktu sastādīti un Valsts ieņēmumu dienestam 15 dienu laikā elektroniskā veidā vai rakstveidā iesniegti valsts amatpersonu saraksti un to grozījumi.

Savukārt Ministru kabineta 2002.gada 22.oktobra noteikumu Nr.478 „Kārtība, kādā aizpildāmas, iesniedzamas, reģistrējamas un glabājamas valsts amatpersonu deklarācijas un aizpildāmi un iesniedzami valsts amatpersonu

saraksti" 19.punktā noteikts - valsts un pašvaldību institūciju vadītāji sastāda valsts amatpersonu sarakstu (2.pielikums) un elektroniskā veidā vai rakstveidā iesniedz to Valsts ieņēmumu dienestā. Ja sarakstā tiek izdarīti grozījumi, tos Valsts ieņēmumu dienestā elektroniskā veidā vai rakstveidā iesniedz 15 dienu laikā. Par grozījumiem sarakstā uzskatāma arī amatpersonas vārda, uzvārda, deklarētās dzīvesvietas adreses, amata vai darbavietas maiņa.

Piemērotajās tiesību normās noteikts valsts vai pašvaldības institūciju vadītāju pienākums nodrošināt, lai tiktu sastādīti un iesniegti VID to personu saraksti, kuras valsts vai pašvaldības institūcijā ieņem valsts amatpersonas amatus. Tādējādi izskatāmajā lietā nepieciešams izvērtēt, vai */Akadēmija/* Senāta locekļi uzskatāmi par valsts amatpersonām likuma „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā" izpratnē.

[11] Valsts amatpersonas jēdziena skaidrojumu sniedz likums „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā", 4.pantā minot gan konkrētus amatus, kas uzskatāmi par valsts amatpersonas amatiem, gan par valsts amatpersonas amatu atzīstot amatu tieši veicamo funkciju satura dēļ (inter alia, kā kritēriju nosakot lēmumu pieņemšanas un rīcības ar valsts vai pašvaldības mantu funkciju) - par valsts amatpersonām uzskatāmas arī personas, kurām, pildot amata pienākumus valsts vai pašvaldības institūcijās, saskaņā ar normatīvajiem aktiem ir tiesības izdot administratīvos aktus, kā arī veikt uzraudzības, kontroles, izziņas vai sodīšanas funkcijas attiecībā uz personām, kas neatrodas to tiešā vai netiešā pakļautībā, vai tiesības rīkoties ar valsts vai pašvaldības mantu, tai skaitā finanšu līdzekļiem (4.panta otrā daļa).

Latviešu literārās valodas vārdnīcā ir sniegts amatpersonas jēdziena skaidrojums: amatpersona – persona, kas pilda varas pārstāvja funkcijas; persona, kas iestādē vai organizācijā pilda organizatoriskus vai administratīvus un saimnieciskus pienākumus.

No likuma „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā" 4.panta otrās daļas izriet trīs nosacījumi, no kuriem vismaz vienam jāattiecas uz amatu, lai personu, kura šo amatu pilda, varētu atzīt par valsts amatpersonu:

1) tiesības izdot administratīvos aktus;

2) tiesības veikt uzraudzības, kontroles, izziņas vai sodīšanas funkcijas attiecībā uz personām, kas neatrodas lēmuma pieņēmēja tiešā vai netiešā pakļautībā;

3) tiesības rīkoties ar valsts vai pašvaldības mantu vai finanšu līdzekļiem.

LR Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments secinājis, ka, lai personu varētu atzīt par valsts amatpersonu, ir nepieciešams konstatēt, vai persona atbilst vismaz vienai no valsts amatpersonas pazīmēm

(Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2005.gada 13.aprīļa spriedums lietā Nr.SKA-60, C28325703, 9.punkts).

[12] Likuma „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā" 18.panta otrā daļa noteic, ka rīcība ar valsts vai pašvaldības mantu, tai skaitā finanšu līdzekļiem, šā likuma izpratnē ir pilnvarotas valsts amatpersonas lēmuma sagatavošana vai pieņemšana par valsts vai pašvaldības mantas iegūšanu vai nodošanu īpašumā vai lietošana, vai atsavināšana citām personām, kā arī par valsts vai pašvaldības finanšu līdzekļu pārdali.

Tātad šī norma (likuma 18.panta otrā daļa) dod jēgas skaidrojumu frāzei „tiesības rīkoties ar valsts vai pašvaldības mantu, tai skaitā finanšu līdzekļiem". Proti - tā ir pilnvarotas valsts amatpersonas lēmuma sagatavošana vai pieņemšana par valsts vai pašvaldības mantas iegūšanu vai nodošanu īpašumā vai lietošanā, vai atsavināšanu citām personām, kā arī par valsts vai pašvaldības finanšu līdzekļu pārdali.

Līdzīgi, kā vadošo kritēriju valsts amatpersonas statusa noteikšana deklarējot veicamo funkciju, arī Valsts pārvaldes iekārtas likums nosaka, ka amatpersona ir fiziskā persona, kura vispārīgi vai konkrētajā gadījumā ir pilnvarota pieņemt vai sagatavot pārvaldes lēmumu.

Ievērojot minēto, tiesa secina, ka atbilstoši likumam „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā" rīcība ar valsts vai pašvaldības mantu, tai skaitā finanšu līdzekļiem var izpausties gan kā attiecīgā lēmuma pieņemšana, gan tā sagatavošana.

[13] Tiesa ieskatā atbildētājs pamatoti ir atsaucies uz Augstskolu likuma 12.panta pirmajā daļā (augstskolas pārstāvības un vadības institūcijas un galvenās lēmējinstitūcijas ir 1) satversmes sapulce; 2) senāts; 3) rektors; 4) revīzijas komisija; 5) akadēmiskā šķīrējtiesa) un 77.panta pirmajā daļā (augstskolas finanšu resursu struktūru nosaka augstskolas senāts, bet tās budžeta izpildi kontrolē revīzijas komisija) noteikto. Šajās normās ir iekļauts vispārīgs regulējums attiecībā uz augstskolu senātu kompetenci, kas sevī ietver arī pienākumu un tiesības lemt par attiecīgās augstskolas finansēm.

Individualizētāks regulējums attiecībā uz */Akadēmija/* Senātu ir noteikts */Akadēmija/* Satversmē (apstiprināta ar likumu „Par */Akadēmija/* Satversmi"). */Akadēmija/* Satversmes 20.2.punktā noteikts - Senāts lemj par studiju, zinātniskās, sporta, saimnieciskās un finansiālās darbības jautājumiem.

[14] Tiesas ieskatā, Augstskolu likuma 77.panta pirmajā daļā un */Akadēmija/* Satversmes 20.2.punktā noteiktais nepārprotami norāda, ka */Akadēmija/* Senāts (tātad visi tā locekļi) lemj jautājumus par finanšu līdzekļiem, to struktūru. Lemjot par finanšu līdzekļu struktūru Senāts piedalās lēmumu pieņemšanā pēc būtības – līdzekļu izlietojumuma struktūrai ir jāatbilst Senāta lemtajam.

Tiesa kā nepamatotu noraida pieteicēja iebildi, ka */Akadēmija/* Satversmes 20.2.punktā dotajā uzskaitījumā nav noteikts un senāts nelemj par konkrētu finanšu līdzekļu sadali vai piešķiršanu. Tiesa norāda, ka */Akadēmija/* Senāta pilnvarojums izriet no citētajām tiesību normām. Tas, ka Senāts nepieņem lēmumus par kādu konskrēta izdevumu posteņa apmēru vai personu, kurai izmaksājami līdzekļi, netiek apšaubīts. Tomēr Senāta dalība jautājumu, kas saistās ar augstskolas finansēm, ir būtiska un tāda, kas vērsta uz vēlāku lēmumu pieņemšanu pēc būtības. Kā redzams no lietas materiāliem pievienotā Nolikuma par stipendijām, tad šo nolikumu ir apstiprinājis */Akadēmija/* Senāts un komisija, kas piešķir stipendijas (tātad pieņem individualizētus lēmumus par rīcību ar finanšu līdzekļiem), darbojas atbilstoši šim nolikumam. Tāpat no */Akadēmija/* Senāta nolikuma redzams, ka tieši Senātam ir jāapstiprina */Akadēmija/* budžets un tā līdzekļu izlietojums (2.3.punkts). Tiesa norāda, ka budžeta apstiprināšana (vai neapstiprināšana) ir tiešā veidā saistīta ar finanšu līdzekļu izlietojumu.

Ņemot vērā, ka */Akadēmija/* Senāts (tā locekļi) lemj par šādiem augstskolas finanšu sfēras jautājumiem, viņi ir atzīstami par valsts amatpersonām un uz viņiem attiecas likuma „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā" normas.

Tā kā lietā nepastāvs strīds, ka pieteicējs kā iestādes vadītājs VID iesniegtajā valsts amatpersonu sarakstā nav norādījis 26 */Akadēmija/* Senāta locekļus, tad secināms, ka pieteicēja darbībā (bezdarbībā) ir konstatējamas visas LAPK 166.^{32}pantā aprakstītā administratīvā pārkāpuma sastāva pazīmes un atbildētājs pamatoti pieteicēju saucis pie administratīvās atbildības.

[15] Pieteicējam ir piemērots administratīvais sods – naudas sods Ls 80 apmērā. Izskatāmajā gadījumā LAPK 166.^{32}panta sankcija paredz naudas sodu no Ls 50 līdz Ls 150. Tātad likumdevējs iestādei piešķir rīcības brīvību piemērojamā soda apmēra noteikšanā un iestādei, ja tā nepiemēro vienīgo vai minimālo sankcijā paredzēto sodu, nosakot sodu (soda veida un soda apmēru), jāizdara lietderības apsvērumi.

Izvērtējot pārsūdzēto Lēmumu, tiesa konstatē, ka tajā nav iekļauti nekāda veida lietderības apsvērumi par soda apmēru – ir dota tikai formāla atsauce uz LAPK, citējot normas tekstu, bet sasaiste ar izskatāmo lietu un pamatojuma, kādēļ pieteicējam ir piemērojams naudas sods Ls 80, nav. Līdz ar to tiesai jāveic izvērtējums par piemērotā soda atbilstību pārkāpumam.

Soda piemērošanas apsvērumi noteikti LAPK 32.panta otrajā daļā, kas paredz, ka, uzliekot sodu, ņem vērā izdarītā pārkāpuma raksturu, pārkāpēja personību, viņa vainas pakāpi, mantisko stāvokli, atbildību mīkstinošos un pastiprinošos apstākļus.

Tiesa izskatāmajā lietā nekonstatē kādus pieteicēja atbildību mīkstinošos vai pastiprinošos apstākļus. Vērtējot pieteicēja personību tiesa ņem vērā, ka *U.G.* ir */amats/*. Pieteicējs nav veicis kādas darbības, ko varētu traktēt kā nesadarbošanos vai izvairīšanos. Būtiski ir arī tas, ka strīds ir bijis par juridiskas dabas jautājumu – tiesību normas interpretāciju. Tiesas ieskatā, atbilstošs soda apmērs pieteicēja izdarītajam administratīvajam pārkāpumam ir minimālais normā paredzētais naudas sods Ls 50 (piecdesmit latu) apmērā.

Ievērojot norādītos apstākļus, tiesa atzīst, ka Valsts ieņēmumu dienesta ģenerāldirektora 2008.gada 22.augusta lēmums Nr.19/23591 ir tiesisks un pamatots, bet grozāms daļā par piemērotā soda apmēru.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.-251.pantu, 253.panta trešo daļu, 289.-291.pantu, LAPK 286.panta pirmās daļas 1. un 5.punktu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda:

noraidīt *U.G.* pieteikumu.

Grozīt Valsts ieņēmumu dienesta ģenerāldirektora 2008.gada 22.augusta lēmumu Nr.19/23591 daļā par piemēroto administratīvo sodu, un piemērot *U.G.* naudas sodu Ls 50 (piecdesmit latu) apmērā.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā divdesmit dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnesis O.Priedītis